

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้า
ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดจันทบุรี
**Factors Influencing E-cigarette Preventive Behaviors
of High School Students in Chanthaburi Province**

ณรงค์ชัย หัตถ์¹, พุทธิพร พงศ์นันท์กุลกิจ^{2*}
Narongchai Huttee, Puttiporn Pongnantakunkij

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทำนายมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 2) ศึกษาอิทธิพลของเจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และความผูกพันในครอบครัวต่อพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้า กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี จำนวน 247 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล เจตคติเกี่ยวกับการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ความผูกพันในครอบครัว และพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้า วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสัมประสิทธิ์แบบสหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.59$, $SD = 1.10$) โดยความผูกพันในครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้ามากที่สุด ($\beta = .631$) รองลงมาคือเจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า ($\beta = .341$) และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ($\beta = .183$) โดยตัวแปรทั้งสามตัวสามารถร่วมอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าได้ร้อยละ 51.6 ($p < .001$)

บุคลากรด้านสาธารณสุขควรให้ความสำคัญกับปัจจัยความผูกพันในครอบครัว เจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

คำสำคัญ: พฤติกรรมป้องกัน, บุหรี่ไฟฟ้า, นักเรียน, จังหวัดจันทบุรี

¹ นักวิชาการสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี

Public Health Scholar, Pong Nam Ron District Public Health Office, Chanthaburi Province

² พยาบาลวิชาชีพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี

Registered Nurse, Chanthaburi Provincial Public Health Office, Chanthaburi Province

Corresponding Author: [*aeiputtiporn29@gmail.com](mailto:aeiputtiporn29@gmail.com)

ABSTRACT

The purpose of this predictive research is to examine: Firstly, the behavior of preventing e-cigarette use among high school students. Secondly, the influence of attitudes on e-cigarette use, peer group influence, and family ties in preventing e-cigarette use. The sample group consisted of 247 high school students from the Pong Nam Ron District, Chanthaburi Province. The research instrument was a questionnaire divided into five sections: personal information, attitudes toward preventing e-cigarette use, peer group influence, family ties, and behavior to prevent e-cigarette use. Data were analyzed using the Pearson correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis.

The results of the study revealed the following: The overall behavior to prevent e-cigarette use was at a high level ($M = 3.59$, $SD = 1.10$). Family ties were the most influential factor in preventing e-cigarette use ($\beta = .631$). This was followed by attitude towards e-cigarette use ($\beta = .341$) and peer influence ($\beta = .183$). These three variables together explained 51.6% of the variance in e-cigarette use prevention behavior ($p < .001$).

Public health personnel should prioritize factors on family bonding, attitudes towards e-cigarette use, and peer group influence in preventing e-cigarette use among high school students.

Keywords: Preventive behavior, E-cigarettes, Students, Chanthaburi Province

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การใช้บุหรี่ไฟฟ้าในเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาที่กำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่น เป็นสิ่งที่สำคัญและต้องตระหนัก เนื่องจากบุหรี่ไฟฟ้ากำลังส่งผลกระทบต่อตัววัยรุ่น ครอบครัว และสังคมอย่างมากในปัจจุบัน จากผลการสำรวจสถานการณ์ยาสูบของเยาวชนทั่วโลก¹ ในกลุ่มเยาวชน 13-15 ปีที่กำลังศึกษาในโรงเรียน 75 ประเทศ พบว่าเยาวชนใน 30 ประเทศ มีการใช้บุหรี่ไฟฟ้า โดยมีผลการศึกษาค้นพบการสูบบุหรี่และการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของเยาวชน ดังนี้ อัตราการสูบบุหรี่ธรรมดาในเยาวชนเพิ่มสูงขึ้น ร้อยละ 16 เป็น ร้อยละ 21 อัตราการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของเยาวชนหนักขึ้น ร้อยละ 8 เป็น ร้อยละ 24² และจากสถิติการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในเยาวชนไทย พบว่า สถานการณ์บุหรี่ไฟฟ้ากำลังระบาดเข้าสู่โรงเรียนทั่วประเทศ โดยมีผลมาจากการส่งเสริมการตลาดที่พุ่งเป้าไปที่เด็กและเยาวชน และการบังคับใช้กฎหมายห้ามนำเข้า ห้ามขายบุหรี่ไฟฟ้าที่ขาดประสิทธิภาพ รวมถึงการให้ความรู้พิษภัยของบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กนักเรียนมีความคืบหน้าช้า ส่งผลให้ปัจจุบันเยาวชนไทยสูบบุหรี่ไฟฟ้า ร้อยละ 9.1 โดยมีอายุเฉลี่ยที่ 15-34 ปี ต่ำสุด 13 ปี³ โดยผลการศึกษา พบว่า สูบตามเพื่อนสูงถึง ร้อยละ 92.2 เยาวชนมีความเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับโทษพิษภัยของบุหรี่ไฟฟ้า โดยส่วนใหญ่ไม่ทราบว่ามีการเสพติดนิโคตินในปริมาณที่สูงถึงขั้นอันตราย โดยเฉพาะชนิดที่สูบได้ถึง 5000 พัพฟ์ มีนิโคตินสูงเทียบเท่าบุหรี่ธรรมดาถึง 20 ซอง หรือ 400 มวน ซึ่งนิโคติน

เป็นสารเคมีอันตรายเพียงแค่ 1 ซีซี ทำให้เด็กเล็กเสียชีวิต และเยาวชนไม่ทราบว่าการจำหน่ายผิดกฎหมายในไทย แต่กำลังเป็นที่นิยมในกลุ่มวัยรุ่นไทย⁴

พฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นการปฏิบัติตัวในด้านพฤติกรรมเพื่อป้องกันตนเองให้พ้นจากสถานการณ์เสี่ยงต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับบุหรี่ไฟฟ้า เช่น การหลีกเลี่ยงจากบุหรี่ไฟฟ้า การหลีกเลี่ยงจากการชักชวนของผู้อื่นให้ใช้บุหรี่ไฟฟ้า และการรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยที่ไม่หมกหมุ่นต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า⁵ จากแนวคิดทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action: TRA)⁶ โดยทฤษฎีอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อและเจตคติต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ความเชื่อจึงสามารถทำให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดแสดงพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นคือเจตนาในการแสดงพฤติกรรม (behavioral intention) ซึ่งมี 2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดเจตนาในการแสดงพฤติกรรม ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรม (attitude) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (subjective Norm) ของวัยรุ่น ซึ่งการศึกษาถึงพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายนี้ เป็นการศึกษาทั้งภายในตัวบุคคลคือเจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า ส่วนปัจจัยภายนอกตัวบุคคลโดยศึกษาจากความผูกพันในครอบครัว และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน

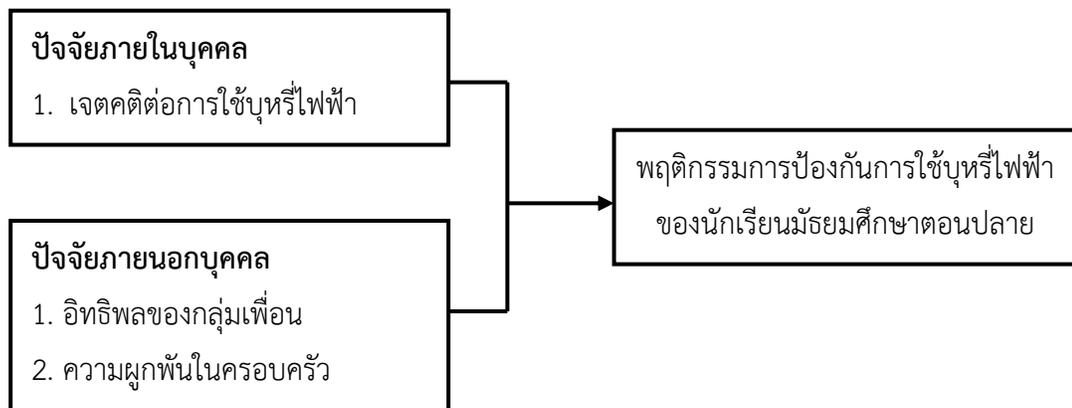
การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอิทธิพลของเจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และความผูกพันในครอบครัวต่อพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดจันทบุรี เพื่อให้ทราบถึงเจตคติต่อพฤติกรรม (attitude) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) ของวัยรุ่น ได้แก่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action: TRA) ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมามุ่งเน้นปัจจัยที่ใช้บุหรี่ไฟฟ้า แต่การศึกษาถึงปัจจัยเชิงบวกหรือปัจจัยปกป้อง (protective factors) เพื่อป้องกันเด็กวัยรุ่นไม่ให้ใช้บุหรี่ไฟฟ้ายังมีการศึกษาน้อยมาก เนื่องจากปัจจัยปกป้องที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายในของเด็กวัยรุ่น คือ เจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า และตัวแปรที่เป็นปัจจัยภายนอก คือ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ความผูกพันในครอบครัว โดยสามารถนำผลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาวัยรุ่นให้มีภูมิคุ้มกันในตัวเอง เพื่อให้เด็กเติบโตเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของเจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และความผูกพันในครอบครัวต่อพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี

กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยประยุกต์ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action: TRA) โดยอธิบายว่าปัจจัยภายในคือเจตคติต่อพฤติกรรม (attitude) หรือเจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า และปัจจัยภายนอกทั้งในระดับครอบครัว เพื่อน โรงเรียน และสังคมภายนอก ที่มาจากการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (subjective norm) ของวัยรุ่น ได้แก่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและความผูกพันในครอบครัว ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน ดังกรอบแนวคิดในภาพที่ 1



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการพรรณนาเชิงพยากรณ์ (Predictive correlational design) โดยศึกษาอิทธิพลของเจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และความผูกพันในครอบครัวต่อพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2567

ประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2567 ได้แก่ โรงเรียนเครือหวายวิทยาคม โรงเรียนโป่งน้ำร้อนวิทยาคม และโรงเรียนหนองตาคงพิทยาคาร รวมมีนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสิ้น 1,654 คน⁷

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีที่ 4 ถึงชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ปีการศึกษา 2567 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลซึ่งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ดังนี้ โรงเรียนเครือหวายวิทยาคม โรงเรียนโป่งน้ำร้อนวิทยาคม และโรงเรียนหนองตาคงพิทยาคาร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นการศึกษาผลการเรียน บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย รายได้ครอบครัวต่อเดือน จำนวนพี่น้องในครอบครัว ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ และตอบได้มากกว่า 1 ข้อ จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 เจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับมุมมองความคิดเห็นของเยาวชนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า โดยได้จากการทบทวนความรู้ตามแนวคิดบุหรี่ไฟฟ้ากับวัยรุ่น และดัดแปลงข้อคำถามมาจากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ยาเสพติดในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ของพุทธิพร พงศ์นันท์ทุกกิจ (2561)⁸ ประกอบด้วยข้อคำถามเชิงลบจำนวน 14 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating Scale) 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมการใช้เวลาว่างที่ทำร่วมกัน การแนะนำและการชักจูงในการทำกิจกรรม การเป็นที่ปรึกษา และรวมถึงการชักชวนในเพื่อการหลีกเลี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด ซึ่งผู้วิจัยนำมาจากพุทธิพร พงศ์นันท์ทุกกิจ (2561) ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 11 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 4 ความผูกพันในครอบครัว เป็นแบบสอบถามที่ประเมินการรับรู้ของวัยรุ่นที่มีความรักความผูกพันภายในครอบครัว ครอบครัว โดยลักษณะของข้อคำถามประกอบไปด้วย ความใกล้ชิดในครอบครัว การเอาใจใส่ของครอบครัว ความพึงพอใจในสัมพันธภาพของครอบครัว และความรู้สึกถึงการต้องการและการเป็นที่รักของครอบครัว ผู้วิจัยนำมาจาก พุทธิพร พงศ์นันท์ทุกกิจ (2561) โดยดัดแปลงมาจาก วัชรินทร์ กระแสสตัย (2554)⁹ ที่พัฒนามาจากแนวคิดของ เรชนิค และคณะ¹⁰ ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 12 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

ส่วนที่ 5 พฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้า เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการกระทำ หรือการปฏิบัติของนักเรียนในช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่จะป้องกันตนเองไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับการใช้บุหรี่ไฟฟ้า โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแบบสอบถามงานวิจัยของ พุทธิพร พงศ์นันท์ทุกกิจ (2561) ซึ่งดัดแปลงมาจาก เจริญ แฉกพิมาย และ

ปนัดดา ศรีธนาสาร (2555)¹¹ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 27 ข้อ ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

แบบสอบถามส่วนที่ 2-5 มีการแปลผลคะแนน ดังนี้

คะแนนอยู่ระหว่าง 1.00-1.50 หมายถึง ตัวแปรนั้นมีระดับคะแนนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คะแนนอยู่ระหว่าง 1.51-2.50 หมายถึง ตัวแปรนั้นมีระดับคะแนนอยู่ในระดับน้อย

คะแนนอยู่ระหว่าง 2.51-3.50 หมายถึง ตัวแปรนั้นมีระดับคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนอยู่ระหว่าง 3.51-4.50 หมายถึง ตัวแปรนั้นมีระดับคะแนนอยู่ในระดับมาก

คะแนนอยู่ระหว่าง 4.51-5.00 หมายถึง ตัวแปรนั้นมีระดับคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจความตรงตามเนื้อหา (Content validity): แบบสอบถามส่วนเจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ความผูกพันในครอบครัว และพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้า มีความตรงตามเนื้อหาอยู่ที่ .82, .87, .92 และ .85

การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability): แบบสอบถามถูกนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตอำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจในเนื้อหาของภาษาที่ใช้ ความเข้าใจในการตอบคำถาม ตรวจสอบความชัดเจนของข้อคำถาม และความสะดวกในการนำเครื่องมือไปใช้โดยพิจารณาจากคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์หาความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามส่วนเจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ความผูกพันในครอบครัว และพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าเท่ากับ .87, .89, .97, และ .96 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยผ่านการพิจารณาและออกเอกสารรับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรม การวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี เลขที่ CTIREC 040/67 ก่อนทำการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้ชี้แจงข้อมูลแก่ผู้ให้ข้อมูลถึงวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนในการเข้าร่วมการวิจัย รวมทั้งขออนุญาตบันทึกเทปและจดบันทึก ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลลงลายมือชื่อให้คำยินยอมในแบบฟอร์มการให้คำยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (consent form)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นการศึกษาผลการเรียน บุคคลที่พักอาศัยอยู่ด้วย รายได้ครอบครัวต่อเดือน จำนวนพี่น้องในครอบครัว วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
2. ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลเจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ความผูกพันในครอบครัว และพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย วิเคราะห์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient)
3. อิทธิพลของเจตคติต่อการสูบบุหรี่ไฟฟ้า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ความผูกพันในครอบครัวในการทำนายพฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย วิเคราะห์โดยใช้การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis)

ผลการศึกษาวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 247 คน เป็นชาย ร้อยละ 56.30 หญิง ร้อยละ 43.70 ตามลำดับ โดยมีอายุ 17-18 ปี ร้อยละ 57.90 อายุ 15-16 ปี ร้อยละ 42.10 ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด ร้อยละ 39.70 รองลงมาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 30.40 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 30.00 เกรดเฉลี่ยมากกว่า 3.01-4.00 ร้อยละ 64.40 ส่วนใหญ่อยู่ร่วมกับบิดามารดา ร้อยละ 66.40 รองลงมาอยู่ร่วมกับบิดา ร้อยละ 15.80 รายได้ครอบครัวต่อเดือนส่วนใหญ่อยู่ที่ 5,001-10,000 ร้อยละ 42.50 และส่วนมากมีพี่น้องร่วมกัน 2 คน ร้อยละ 41.30

2. พฤติกรรมการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

พฤติกรรมในการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.59$, $SD = 1.10$) เมื่อพิจารณารายข้อ คะแนนอันดับ 1 ได้แก่ ข้อ 10) นักเรียนเคยผิดหวังและเครียดที่เพื่อนไม่เข้าใจตนเองแต่ก็ทำใจได้ โดยไม่สูบบุหรี่ไฟฟ้า ($M = 4.01$, $SD = 1.15$) รองลงมาคือข้อที่ 21) นักเรียนเชื่อฟังคำสอนของอาจารย์ที่ไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับหรือสูบบุหรี่ไฟฟ้า ($M = 3.96$, $SD = 1.22$) โดยมีพฤติกรรมในการป้องกันการสูบบุหรี่ไฟฟ้าเป็นครั้งคราว 6 ข้อ ดังนี้ ข้อ 12) นักเรียนจะชักชวนเพื่อนสนิทที่สูบบุหรี่ไฟฟ้าให้เลิกสูบบุหรี่ไฟฟ้า ($M = 3.05$, $SD = 1.47$) ข้อที่ 15) นักเรียนเป็นผู้มีจิตใจเข้มแข็งไม่สูบบุหรี่ไฟฟ้าแม้บางครั้งจะถูกเพื่อนล้อหรือชวนชู้ตาม ($M = 3.49$, $SD = 1.41$) ข้อ 18) หากมีเวลาว่างนักเรียนจะช่วยเหลือการงานของครอบครัว มากกว่าการออกไปเที่ยวนอกบ้าน ($M = 3.25$, $SD = 1.44$) ข้อ 23) นักเรียนไม่เกี่ยวข้องกับการใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพราะโรงเรียนมีระเบียบลงโทษขั้นร้ายแรง ($M = 3.48$, $SD = 1.32$) ข้อ 24) นักเรียนมีความรู้เรื่องพิษภัยของการสูบบุหรี่ไฟฟ้าเป็นอย่างดี

จึงไม่เกี่ยวข้องหรือใช้บุหรี่ไฟฟ้าทุกชนิด ($M = 3.31, SD = 1.52$) และข้อ 25) นักเรียนเห็นว่าภายในโรงเรียนมีการจัดโครงการรณรงค์เตือนภัยบุหรี่ไฟฟ้าให้กับนักเรียน ($M = 3.30, SD = 1.44$)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (M) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับของพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ($n = 247$)

พฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้า	M	SD	ระดับ
1. นักเรียนมีความระมัดระวังบุคคลแปลกหน้าที่ให้สิ่งของเพื่อจูงใจให้ใช้บุหรี่ไฟฟ้า	3.60	1.37	มาก
2. นักเรียนป้องกันตนเองด้วยการปฏิเสธการทดลองบุหรี่ไฟฟ้าทุกชนิด	3.51	1.48	มาก
3. นักเรียนจะหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า เช่น เทียวกลางคืน หรือมั่วสุมในแหล่งที่ขาดผู้ดูแล	3.42	1.52	มาก
4. นักเรียนมีวินัยในตนเองในการใช้ชีวิตประจำวัน เพื่อห่างไกลการใช้บุหรี่ไฟฟ้า	3.65	1.39	มาก
5. นักเรียนรักษาสุขภาพด้วยการออกกำลังกายและรับประทานอาหารอย่างเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย	3.83	1.15	มาก
6. นักเรียนมีความเครียดที่เกิดจากการเรียน เพื่อน ความรัก ครอบครัวจะใช้วิธีอื่นเพื่อผ่อนคลายไม่อาศัยการสูบบุหรี่ไฟฟ้า	3.57	1.38	มาก
7. นักเรียนจะหลีกเลี่ยงการดื่มสุราของมีนเมา เพราะเป็นช่องทางให้มีการใช้บุหรี่ไฟฟ้าได้ง่าย	3.63	1.37	มาก
8. หากนักเรียนมีเวลาว่างจากการเรียนชอบที่จะทำงานอดิเรก เช่น อ่านหนังสือ ชมภาพยนตร์ เล่นกีฬามากกว่าจับกลุ่มสังสรรค์	3.53	1.42	มาก
9. นักเรียนจะปฏิเสธทันที เมื่อเพื่อนนำบุหรี่ไฟฟ้ามาและชวนให้ใช้บุหรี่ไฟฟ้า	3.64	1.29	มาก
10. นักเรียนเคยผิดหวังและเครียดที่เพื่อนไม่เข้าใจตนเองแต่ก็ทำได้โดยไม่ใช้บุหรี่ไฟฟ้า	4.01	1.15	มาก
11. นักเรียนจะหลีกเลี่ยงการคบเพื่อนที่เสพยาเสพติด หรือเกี่ยวข้องกับใช้บุหรี่ไฟฟ้า	3.51	1.42	มาก
12. นักเรียนจะชักชวนเพื่อนสนิทที่ใช้บุหรี่ไฟฟ้าให้เลิกใช้บุหรี่ไฟฟ้า	3.05	1.47	เป็นครั้งคราว

พฤติกรรมกำบังกำบังการใช้บุนหรีไฟฟ้า	M	SD	ระดับ
13. นักเรียนให้กำบังใจเพื่อนในการต่อสู้อ์เพื่อเลิกใช้บุนหรีไฟฟ้า	3.61	1.44	มาก
14. จากความรู้ของนักเรียน พบว่าคนที่ใช้บุนหรีไฟฟ้าจะหมดอนาคด เนื่องจกม้การใช้สารเสพติดอื่นตามมมา	3.71	3.71	มาก
15. นักเรียนเป็นผู้ม้จิตใจเข้มแข็งไม่ใช้บุนหรีไฟฟ้า ม้บางครั้งจะถูกเพื่อนอ้อนวอนหรือข่มขู่ก็ตาม	3.49	1.41	เป็นครั้งคราว
16. พ่อแม่ของนักเรียนได้เตือนบ่อยครั้ง เรื่องห้ามเข้าไปเกี่ยวข้องหรือใช้บุนหรีไฟฟ้า	3.65	1.42	มาก
17. ครอบคร้ว ญาติ พี่น้องของนักเรียนจะเสียใจและรับไม่ได้หากพบว่านักเรียนใช้บุนหรีไฟฟ้า	3.73	1.29	มาก
18. หากมีเวลาว่างนักเรียนจะช่วยเหลือการงานของครอบคร้ว มากกว่าการออกไปเที่ยวนอกบ้าน	3.25	1.44	เป็นครั้งคราว
19. นักเรียนเคยรู้สีก์เครียด น้อยใจ ที่ครอบคร้วไม่เข้าใจตนเองแต่ก็ยังไม่เคยใช้บุนหรีไฟฟ้า	3.68	1.36	มาก
20. นักเรียนมีความมุ้งม้นที่ไม่ใช้บุนหรีไฟฟ้า เนื่องจกกลัวความเสื่อมเสียที่จะเกิดกับวงศ์ตระกูล	3.82	1.23	มาก
21. นักเรียนฟังคำสอนของอาจารย์ ที่ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องใช้บุนหรีไฟฟ้า	3.96	1.22	มาก
22. นักเรียนไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับใช้บุนหรีไฟฟ้า เพราะกลัวเสียชื่อเสียงของโรงเรียน	3.82	1.21	มาก
23. นักเรียนไม่เกี่ยวข้องกับการใช้บุนหรีไฟฟ้า เพราะโรงเรียนมีระเบียบลงโทษขั้นร้ายแรง	3.48	1.32	เป็นครั้งคราว
24. นักเรียนมีความรู้เรื่องพิษภัยของการใช้บุนหรีไฟฟ้าเป็นอย่างดี จึงไม่เกี่ยวข้องหรือใช้บุนหรีไฟฟ้าทุกชนิด	3.31	1.52	เป็นครั้งคราว
25. นักเรียนเห็นว่าภายในโรงเรียนมีการจัดโครงการรณรงค์เตือนภัยบุนหรีไฟฟ้าให้กับนักเรียน	3.30	1.44	เป็นครั้งคราว
26. นักเรียนสามารถดำรงตนเอง ด้วยการไม่ใช้บุนหรีไฟฟ้า ถึงม้สถานที่พักอาศัยจะมีการระบาดของบุนหรีไฟฟ้า	3.81	1.28	มาก

พฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้า	M	SD	ระดับ
27. นักเรียนรู้สึกดีเมื่อเห็นหน่วยงานของรัฐณรงค์ ประชาสัมพันธ์ หรือ ตรวจจับการจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า แบบผิดกฎหมายในทุกพื้นที่	3.61	1.48	มาก
พฤติกรรมโดยรวม	3.59	1.10	มาก

3. อิทธิพลของเจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และความผูกพันในครอบครัว ต่อพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูล พบว่า ตัวแปรเจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และความผูกพันในครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูงกับพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .580$, $r = .369$ และ $r = .631$)

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้ากับตัวแปรที่ศึกษา ของกลุ่มตัวอย่าง ($n = 247$)

ตัวแปร	1	2	3	4
เจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า	1.00	-	-	-
อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	.193**	1.00	-	-
ความผูกพันในครอบครัว	.501**	.294**	1.00	-
พฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้า	.580**	.369**	.631**	1.00

* $p < .05$, ** $p < .001$

ปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ความผูกพันในครอบครัว ($\beta = .631$) เจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า ($\beta = .341$) และอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ($\beta = .183$) ได้ร้อยละ 51.6

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของเจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ความผูกพันในครอบครัวต่อพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (n = 247)

ตัวแปรทำนาย	R ²	R ² Change	b	SE(b)	Beta	t	p
ความผูกพันในครอบครัว	.722	.031	.802	.098	.631	12.741	<0.001
เจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า	.631	.399	.764	.115	.341	6.636	<0.001
อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน	.701	.093	.272	.069	.183	3.943	<0.001
Constant (a)			-2.924	.409		-7.157	<0.001

R² = .722, Adjust R² = .516, F = 15.548, p < .001, Durbin-Watson = 1.781

อภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการป้องกันบุหรี่ไฟฟ้าในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการศึกษาพฤติกรรมการป้องกันบุหรี่ไฟฟ้าในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าพฤติกรรมในการป้องกันตนเองของนักศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งอธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริมให้มีการระงับการป้องกันตนเองจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้าได้ในระดับดีมาก ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยภายในบุคคลและภายนอก รวมทั้งการรณรงค์ในเรื่องบุหรี่ไฟฟ้ากันมากจากสื่อทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก คือ ข้อที่ 10) นักเรียนเคยผิดหวังและเครียดที่เพื่อนไม่เข้าใจตนเองแต่ก็ทำได้โดยไม่ใช้บุหรี่ไฟฟ้า ข้อที่ 21) นักเรียนเชื่อฟังคำสอนของอาจารย์ที่ไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องหรือใช้บุหรี่ไฟฟ้า และข้อที่ 5) นักเรียนรักษาสุขภาพด้วยการออกกำลังกายและรับประทานอาหารอย่างเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย ซึ่งจากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างเห็นได้ว่า นักเรียนจะมีพฤติกรรมการป้องกันบุหรี่ไฟฟ้าได้นั้นต้องมาจากพฤติกรรมที่อยู่ภายในตัวนักเรียน คือ นักเรียนเคยผิดหวังและเครียดที่เพื่อนไม่เข้าใจตนเองแต่ก็ทำได้โดยไม่ใช้บุหรี่ไฟฟ้า และนักเรียนเชื่อฟังคำสอนของอาจารย์ที่ไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องหรือใช้บุหรี่ไฟฟ้า และพฤติกรรมการป้องกันที่ได้มาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกของตัวนักเรียน คือ นักเรียนรักษาสุขภาพด้วยการออกกำลังกายและรับประทานอาหารอย่างเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย จนมีผลให้คะแนนพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากบุหรี่ไฟฟ้าอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา¹² ผลการศึกษาพบว่า การส่งเสริมป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนควรมีการจัดกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม เช่น การจับคู่บัดดี้ การสร้างแรงจูงใจในการลด ละ เลิกบุหรี่ และรูปแบบการส่งเสริมการ

ป้องกันบุหรี่ไฟฟ้าคือการพัฒนาศักยภาพของตนเอง โดยมีข้อเสนอแนะควรมีการจัดกิจกรรมป้องกันการสูบบุหรี่ควรดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การศึกษาความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันการใช้อาเสพติด ส่วนหนึ่งมาจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่อต้านยาเสพติดของโรงเรียน และการส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน¹³ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 56.3 และมีผลการเรียนที่ดี ร้อยละ 64.40 ซึ่งส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างให้มีพฤติกรรมการป้องกันบุหรี่ไฟฟ้าในระดับมาก อธิบายได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นตัวชี้วัดถึงสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ของบุคคลนั้น ตลอดจนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคล¹⁴ สอดคล้องกับผลการศึกษานักเรียนที่มีผลการเรียนดีมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากยาเสพติดสูงกว่านักเรียนที่ผลการเรียนต่ำ¹⁵

2. อิทธิพลของเจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และความผูกพันในครอบครัวต่อพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1 ความผูกพันในครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด ที่สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .631, p < .001$) อธิบายได้ว่าความผูกพันในครอบครัวเป็นปัจจัยปกป้องภายนอกตัวบุคคลของเด็กวัยรุ่นที่มีความสำคัญ โดยที่เด็กวัยรุ่นจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับการใช้บุหรี่ไฟฟ้า เนื่องจากความผูกพันในครอบครัวคือความรู้สึกใกล้ชิดในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ต่อบิดา มารดา นำไปสู่การรับรู้ถึงความเอาใจใส่ ความพอใจ รู้สึกถึงความเป็นที่รักในครอบครัวเป็นพื้นฐานที่ดีในรูปแบบของความเชื่อ ความคิด และทัศนคติเชิงบวก¹⁰ สอดคล้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครอบครัว ปัจจัยความรู้ และปัจจัยกลุ่มเพื่อนกับพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดในการจำแนกกลุ่มเพศชายและเพศหญิงของเยาวชนไทย ในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา¹⁶ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มเยาวชนที่มีความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดสูง การมีครอบครัวที่ดี และการมีกลุ่มเพื่อนที่ดีจะมีพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดลดน้อยลง นอกจากนี้ นอกจากนี้การศึกษาถึงความตระหนักถึงความรักความผูกพันในครอบครัวของวัยรุ่นชายไทย ทำให้วัยรุ่นที่ใช้สารเสพติดพยายามหาวิธีการไม่กลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก¹⁷ และการศึกษาความสัมพันธ์ภาพในครอบครัวเป็นปัจจัยปกป้องที่ทำให้วัยรุ่นในประเทศมาเลเซียไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติด¹⁸

2.2 เจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมาจากความผูกพันในครอบครัว ที่สามารถทำนายพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .341, p < .001$) อธิบายได้ว่าเจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้าเป็นปัจจัยปกป้องที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญเนื่องจากเป็นปัจจัยภายในตัวบุคคลของเด็กวัยรุ่น และมีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมมนุษย์ จากทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนอธิบายว่าการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์จะเกิดจากการเล็งดู โดยความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมเกิดจากอิทธิพลของเจตคติและส่งผลต่อการเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคล เช่น ถ้านักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นมีเจตคติที่ดี การกระทำพฤติกรรมจะนำไปสู่พฤติกรรมทางบวก เด็กจะมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมและมีแนวโน้มที่จะกระทำ

พฤติกรรมนั้นไปในทางที่ดี แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กมีเจตคติทางลบ การกระทำพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่พฤติกรรมทางลบ เด็กจะมีเจตคติที่ไม่ดี สอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เจตคติเกี่ยวกับบุหรีไฟฟ้าของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร¹⁹ ผลการศึกษาทัศนคติด้านความรู้เรื่องบุหรีไฟฟ้าอยู่ในระดับมาก แต่ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อบุหรีไฟฟ้าอยู่ในระดับเกณฑ์ปานกลาง ดังนั้นควรมีการสร้างความรู้ตระหนักปัจจัยด้านผลกระทบด้านสุขภาพการใช้บุหรีไฟฟ้า นอกจากนี้สอดคล้องกับการศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการบริโภคบุหรีไฟฟ้ากับแนวทางการป้องกันการบริโภคบุหรีไฟฟ้าของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่¹⁷ ผลการศึกษาพบว่าทัศนคติการบริโภคบุหรีไฟฟ้าของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมการบริโภคบุหรีไฟฟ้าของนักศึกษาอยู่ในระดับน้อย แนวทางการป้องกันการบริโภคบุหรีไฟฟ้าของนักศึกษา มี 5 ประเด็น คือ 1) การรณรงค์ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ 2) การสร้างกฎระเบียบ 3) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่ดี 4) การจัดการเรียนรู้ และ 5) การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มทัศนคติที่ดีต่อการป้องกันการใช้บุหรีไฟฟ้า¹²

3.3 อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลรองลงมาจากเจตคติต่อการใช้บุหรีไฟฟ้าที่สามารถทำนายพฤติกรรมป้องกันการใช้บุหรีไฟฟ้าในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .183, p < .001$) เนื่องจากอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนเป็นตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่ง จากผลของการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีผลการเรียนที่ดีอยู่ในระดับเกรดเฉลี่ยมากกว่า 3.01-4.00 (ร้อยละ 64.40) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใส่ใจในด้านการเรียนและการใช้สติปัญญา โดยสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต ดังนั้น การที่เด็กมีกลุ่มเพื่อนที่ดีจะชักชวนกันทำกิจกรรมที่สร้างสรรค์เป็นประโยชน์ จึงทำให้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่ดีเป็นปัจจัยปกป้องหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับบุหรีไฟฟ้า สอดคล้องกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครอบครัว ปัจจัยความรู้ และปัจจัยกลุ่มเพื่อนกับพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดในการจำแนกกลุ่มเพศชายและหญิงของเยาวชนไทย ในอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสงขลา¹⁶ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มเยาวชนที่มีความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดสูง และมีกลุ่มเพื่อนที่ดีจะมีพฤติกรรมเสี่ยงใช้สารเสพติดลดน้อยลง นอกจากนี้ผลการศึกษารูปแบบการส่งเสริมป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา¹² การส่งเสริมป้องกันการสูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม เช่น การจับคู่บัดดี้ การสร้างแรงจูงใจในการลด ละ เลิกบุหรีการศึกษา มีส่วนช่วยในการเลิกบุหรีได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. พยาบาล นักวิชาการสาธารณสุข บุคลากรด้านสุขภาพ และผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครู สถานศึกษา หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ควรนำผลการศึกษาวิจัยที่เป็นตัวแปรปัจจัยปกป้องที่สามารถส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการ

บุหรี่ไฟฟ้าในเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ การปรับเปลี่ยนเจตคติต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน และความผูกพันในครอบครัว โดยอาจจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาโปรแกรมเพื่อให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันตนเองจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้าและยาเสพติด การพัฒนาคู่มือด้านการป้องกันบุหรี่ไฟฟ้าสำหรับเด็กนักเรียน

2. ผู้บริหาร บุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับวัยรุ่น และพยาบาลที่ปฏิบัติงานทางด้านยาเสพติด สุขภาพจิต และจิตเวช สามารถนำผลการวิจัยนี้เสนอต่อหน่วยงานให้กำหนดเป็นนโยบายในการดูแลนักเรียนในพื้นที่ในการจัดกิจกรรมที่เป็นปัจจัยปกป้อง เพื่อช่วยในการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในนักเรียนและป้องกันการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับสารเสพติดอื่นที่ตามมาจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้า

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยปกป้องที่ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าและสารเสพติด เพื่อครอบคลุมปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้า เช่น ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฝ่าฟันอุปสรรค และความฉลาดทางสังคม เป็นต้น รวมทั้งมีการศึกษาให้ครอบคลุมในนักเรียนทุกกลุ่มอายุ ทุกพื้นที่ที่มีบริบทแตกต่างกัน

2. การศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกถึงมุมมอง ความคิดเห็น ความเชื่อ และเจตคติเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้า รวมถึงการใช้สารเสพติดเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และได้ประเด็น ของปัญหาชัดเจนขึ้น เพื่อนำไปสร้างแนวทางการสร้างโปรแกรมหรือการพัฒนารูปแบบ เพื่อส่งเสริมการมีพฤติกรรมในการป้องกันการใช้บุหรี่ไฟฟ้าและสารเสพติดในวัยรุ่นต่อไป

REFERENCES

1. World Health Organization [Internet]. 2024 [cited 2024 Jul 5]. Global Youth Tobacco Surveys: WHO. Available from: <https://www.who.int/teams/noncommunicable-diseases/surveillance/systems-tools/global-youth-tobacco-survey>
2. Hammond D, Reid JL, Burkhalter R, Hong D. Trends in smoking and vaping among young people: Findings from The ITC Youth Survey. [Internet]. (cited 2023, Feb 15). Available from: <https://www.thaihealth.or.th>
3. Rueanphet K. Characteristics of electrical characteristics that qualify male vocational students, Buriram Province. [dissertation]. Burapha University; 2021. (in Thai)
4. Health Promotion Fund Office. Concerned about the increase in youth smoking e-cigarettes. Recommend the new government, Accelerate knowledge, Serious suppression. [Internet]. 2024 (cited 2023, Feb 25). Available from: <https://www.thaihealth.or.th>. (in Thai)
5. Royal Institute Dictionary. Bangkok: Nanmee Books Publishing. 2017. (in Thai)
6. Ajzen, I. The theory of planned behavior. Organ Behav Hum Decis Process 1991;50(2);179-211.

7. Area office Secondary education Chanthaburi Trat. [Internet]. 2024 [cited 2024 Jul 22]. Data information system. Student population in Chanthaburi Province. Available from: <https://www.sesact.go.th>.(in Thai)
8. Pongnantakulkij P. Factors influencing behavior to prevent drug use in High school students. [Master's Thesis]. Burapha University; 2018. (in Thai)
9. Krasaesat W. Relationship between family traditions. family ties with the mental strength of teenagers Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. [Master's Thesis]. Burapha University; 2011. (in Thai)
10. Resnick G, Burt MR. Youth at risk: definitions and implications for service delivery. *Am J Orthopsychiatry*. 1997;67(2):172-88.
11. Chaekphimai C. & Srithanasarn P. Self-protection behavior from drugs of students at King Mongkut's University of Technology North Bangkok. [Master's Thesis]. Bangkok King Mongkut's University of Technology North Bangkok; 2012. (in Thai)
12. Naruekon N, Srisamang N, Thakkhathin S, Butlam U, Thongyam P. Studying the development of a model for promoting and preventing smoking, secondary school students in Nakhon Ratchasima Province. Samut Sakhon: Born to Be Publishing Co., Ltd; 2021. (in Thai)
13. Tuntakit N. Drug prevention among at-risk youth outside of educational institutions: a case study. Power of the Land Volunteer Youth Project, Taphong Subdistrict, Mueang District, Rayong Province. *J Soc* 2015;113-146. (in Thai)
14. Homsin P, Srisuriyawet R. Beliefs and drinking patterns and predictive factors drinking alcohol among Thai youth in the eastern region. Bangkok: National Research Council of Thailand; 2009;158. (in Thai)
15. Pornsomboonsiri A, Monklam P, Krongrawa R. The upbringing of parents and psychological characteristics related to behavior to protect oneself from drugs. Junior high school students (extended opportunities) in schools under the area office Nakhon Pathom Primary Education, Area 1. *Health Nurs Res J* 2013;1-9. (in Thai)
16. Limyothin P, Sangkaphan J, Boonprakarn K, Chengchao C, Chanthawong A. Relationship between family factors, knowledge factors and group of friends factor and substance use risk behaviors in male and female sex factor of Thai youths in Hat Yai District, Songkhla Province. The 12th Hatyai National and International Conference 2021; Available from: <https://www.hu.ac.th/conference>. (in Thai)
17. Phimaikun S, Kotchasee K. Attitudes and behavior of electronic cigarettes consumption with guidelines for preventing the consumption of electronic cigarettes of Chiang Mai Rajabhat University Student. *Res Dev Health Syst J* 2023;30-43. (in Thai)
18. Dallas JC, Paupan S. Male Thai adolescents' transition from drug dependence to being drug free. *Pacific Rim Int J Nurs* [Internet]. 2011 [cited 2023, Feb. 25];334-345. Available from: <https://he02.tci-thaijo.org>.
19. Champachan J, Thawong S, Yakhamsi N, Muangkong P, Khantee N, Worathaisong N et al. Study of factors related to knowledge and attitudes about student electronic cigarettes at Sakon Nakhon Rajabhat University. *Health Cent J* 2023;631-644. (in Thai)